

Sygn. akt I ACa 673/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Barbara Owczarek
Sędziowie :	SA Elżbieta Karpeta (spr.) SA Lucyna Świdorska-Pilis
Protokolant :	Małgorzata Korszun

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2013 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w K.

przeciwko W. K. i G. K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 28 lutego 2013 r., sygn. akt II C 17/13,

1) oddala apelację;

2) zasądza solidarnie od pozwanych na rzecz powódki 2 700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 673/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Katowicach utrzymał w całości w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany dnia 6 listopada 2012r w sprawie sygn. akt II Nc 384/12/6, którym zasądził solidarnie z weksła od pozwanych W. K. i G. K. na rzecz spółki akcyjnej (...) kwotę 180 477,22 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 30 października 2012r. i koszty procesu w wysokości 5873 zł.

Pozwani w zarzutach od nakazu zapłaty wskazali, że brak było podstaw do wydania nakazu, albowiem zgodnie z deklaracją wekslową powiadomienie dłużnika o zobowiązaniu powinno nastąpić na 14 dni przed datą płatności wskazaną na wekslu.

Data płatności to 15 października 2012 r., a pozwani otrzymali wezwania do wykupu weksla 5 października 2012 r. Ponadto sama deklaracja wekslowa dotknięta jest wadami prawnymi, gdyż nie został w niej ujawniony adres wystawcy weksla. Pozwani wskazali również, iż powódka w pozwie powołuje się jedynie na faktury VAT, do których nie załącza żadnego źródła zobowiązania.

Ustalił Sąd Okręgowy, że powodowa spółka i pozwany W. K. pozostawali w stosunkach handlowych. Pozwany na zabezpieczenie swoich zobowiązań wręczył powódce weksel in blanco poręczony przez jego żonę G. K.. Pozwany podpisał również deklarację do weksla in blanco, mocą której upoważnił powódkę do wypełnienia tego weksla do kwoty odpowiadającej wysokości jego zobowiązania wobec (...) SA wraz z należnymi odsetkami. Z deklaracji wynika, iż dla ustalenia wysokości roszczeń właściwe będą księgi handlowe powódki. Zgodnie z treścią deklaracji wekslowej powódka miała prawo opatrzyć weksel datą płatności według swego uznania powiadamiając o tym pozwanego listem poleconym wysłanym na 14 dni przed terminem płatności weksla.

Pozwany nie uregulował na rzecz powódki należności za towar z faktury nr (...) z dnia 11 czerwca na kwotę 13624,15 zł, nr (...) z dnia 1 czerwca 2012 r na kwotę 410,82zł, nr (...) z dnia 2 lipca 2012r na kwotę 59,09 zł, nr (...) z dnia 20 czerwca 2012 r na kwotę 44874,60 zł, nr (...) z dnia 2 lipca 2012 r na kwotę 1339,67 zł, nr (...) z dnia 4 lipca 2012 na kwotę 59 680,98 zł, nr (...) z dnia 24 lipca 2012 na kwotę 30240,74 zł, nr (...) z dnia 28 sierpnia 2012 na kwotę 23895,20zł. Odsetki ustawowe za opóźnienia w płatnościach w/w faktur to kwota 3321,31 zł. Na sumę wekslową składają się również odsetki ustawowe powstałe w związku z opóźnieniami pozwanego w zapłacie za towary handlowe udokumentowane notami nr (...) z dnia 31 marca 2012 na kwotę 1566,03 zł i nr (...) z dnia 30 czerwca 2012 r na kwotę 1464,63 zł. Na fakturach widnieje pieczętka, z której wynika, że wierzytelność została przeniesiona na (...) SA w drodze cesji. Do akt dołączono oświadczenie w/w banku o dokonaniu cesji zwrotnej.

Powódka wypełniła weksel w dniu 1 października 2012 roku na sumę 180477,22 zł i opatrzyła go datą płatności na dzień 15 października 2012 roku, oraz wysłała pozwanym na 14 dni przed terminem płatności weksla zawiadomienie o jego wypełnieniu listem poleconym.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy zważył, że polskie prawo wekslowe (ustawa z dnia 28 kwietnia 1938 r. Prawo wekslowe - Dz. U. Nr 37, poz. 282) oparte jest na niemieckiej koncepcji zobowiązania wekslowego w myśl, której weksel jest zobowiązaniem formalnym, abstrakcyjnym, oderwanym od swojej przyczyny gospodarczej. Obowiązuje w związku z tym zasada podpisu oznaczająca, że samo podpisanie dokumentu, spełniającego ustawowe wymagania co do formy, zobowiązuje wystawcę i innych dłużników wekslowych. Tak zwany wewnętrzny stosunek nie ma istotnego znaczenia dla powstania zobowiązania wekslowego.

Odstępstwa od tej koncepcji można dopatrywać się w art. 10 prawa wekslowego regulującym weksel in blanco, skoro w tym przepisie mowa jest o "porozumieniu" co do uzupełnienia weksla. Orzecznictwo Sądu Najwyższego już w okresie międzywojennym (por. m. in: OSN I C 273/27, ZO 1928, poz. 37) trafnie stwierdzało, że uświęcona została praktyka wystawiania tzw. weksli gwarancyjnych, polegająca na tym, że zachodzący między stronami stosunek umowy zabezpiecza się doręczeniem weksla in blanco z nadaniem wierzycielowi prawa do jego wypełnienia stosowanie do warunków umowy i wyników obrachunku. Nie ulega żadnej wątpliwości, że wręczenie weksla in blanco stanowi dla wierzyciela dodatkowe zabezpieczenie.

W rozpoznawanej sprawie ustalono, że pozwany wystawił weksel in blanco i wręczył go powódce, podpisując jednocześnie deklarację wekslową. W orzecznictwie przyjmuje się, że zobowiązanie wekslowe osoby, która wręczyła weksel nie powstaje w razie wypełnienia weksla in blanco przez jego odbiorcę niezgodnie z otrzymanym upoważnieniem (por.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 1999 r. I CKN 51/98, OSNC z 2000 r. nr 2, poz. 27). Ugruntowanym jest też pogląd, w myśl którego ciężar dowodu, że weksel in blanco wypełniono w sposób sprzeczny

z porozumieniem spoczywa na dłużniku wekslowym, który zarzut podniósł. Powódka już w pozwie wyjaśniła sposób obliczenia sumy wekslowej, a zatem uznać należy, iż powódka podała z jakiego tytułu domaga się zapłaty i przedstawiła szczegółowe wyliczenie Zakres rozpoznania sprawy w przypadku postępowania zainicjowanego wniesieniem zarzutów zakreśla właśnie treść zarzutów.

Zarzuty pozwanych były bardzo ogólnikowe. W pierwszym rzędzie odniósł się Sąd Okręgowy do zarzutu, który w ocenie pozwanych skutkuje nieważnością weksla z uwagi na fakt, że pozwani otrzymali po wypełnieniu weksla informację o tym od powoda na mniej niż 14 dni przed terminem płatności, oraz z uwagi na fakt że w deklaracji wekslowej nie wskazano adresu dłużnika wekslowego, na który ma nastąpić doręczenie tego wezwania

Odnosząc się do pierwszego zarzutu, wskazał Sąd Okręgowy, że wynika on z błędnego odczytania treści tej deklaracji. W tekście tym jest jednoznacznie wskazane, że doręczenie ma nastąpić listem poleconym wysłanym, a nie doręczonym, na 14 dni przed terminem płatności. Powódka nadała pismo z dnia 1 października, dokładnie 1 października 2012r, a więc na 14 dni przed terminem płatności wskazanym w wekslu.

Niewskazanie w treści deklaracji wekslowej adresu dłużnika wekslowego nie skutkuje, wbrew stanowisku pozwanych, nieważnością weksla. Weksel niezupełny w dacie wystawienia poręczony przez pozwaną ad 2 został uzupełniony zgodnie z deklaracją wekslową. Pozwani dziś zarzucając powódce, że nie udowodniła wysokości sumy wekslowej zapominają o zapisie z deklaracji wekslowej, zgodnie z którym dla ustalenia wysokości roszczeń właściwe będą księgi handlowe powodowej spółki. Poza tym, to pozwani winni udowodnić, że weksel został wypełniony niezgodnie z porozumieniem (tak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku II CR 976/61)., w sytuacji gdy jak już powyżej wskazano już w pozwie powódka sprecyzowała, jakie należności składają się na sumę wekslową.

Pozwani okoliczności tej nie wykazali przedstawiając jedynie własne ogólnikowe twierdzenia na ten temat, które nie zostały poparte żadnymi dowodami, świadczące jedynie o odmiennym od powoda przekonaniu pozwanych, ale nie o jego słuszności.

Dodatkowo gdy idzie o odpowiedzialność pozwanej G. K. to wskazać należy, iż zobowiązanie poręczyciela wekslowego - jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 31 maja 1994 r., III CZP 75/94 (OSNC 1994, nr 12, poz. 238), w której uznał, że błąd poręczyciela co do osoby wystawcy weksla in blanco nie zwalnia poręczyciela od odpowiedzialności wekslowej - jest zawsze zobowiązaniem wekslowym, a więc cechuje się abstrakcyjnością i bezwarunkowością.

Zobowiązania osób podpisanych na wekslu są samodzielne (por. art. 7 prawa wekslowego), a odpowiedzialność wszystkich dłużników jest solidarna (por. art. 47 prawa wekslowego). Poręczenie wekslowe w systemie obowiązującego prawa jest instytucją całkowicie odrębną od poręczenia cywilnego. Specyficzna jest także akcesoryjność awalu. Ma ona znaczenie jedynie formalne - byt prawny poręczenia nie zależy bowiem w gruncie rzeczy od istnienia zobowiązania dłużnika głównego, lecz od istnienia podpisu na wekslu. Sąd Najwyższy, opierając się na powyższych rozważaniach, stwierdził też w cytowanej uchwale, że odpowiedzialność poręczyciela wekslowego jest samodzielna materialnie, niesubsydiarna, solidarna i w ograniczonym jedynie stopniu zależna od zobowiązania głównego. Wynika to z podkreślanego w literaturze formalnego, skryptycznego i abstrakcyjnego charakteru zobowiązania wekslowego. Instytucja awalu służy przede wszystkim ochronie interesu wierzyciela. Awalista nie zobowiązuje się względem osoby, za którą poręczył, lecz względem jej wierzyciela. Zobowiązanie poręczyciela wekslowego - zgodnie z art. 32 prawa wekslowego - jest ważne, chociażby nawet zobowiązanie, za które poręcza, było nieważne z jakiegokolwiek przyczyny z wyjątkiem wady formalnej. zdolności wekslowej. Powszechnie przyjmuje się również, że awalista odpowiada także wtedy, gdy podpis osoby, za którą poręczył został sfałszowany. Pozwana złożyła podpis na odwrocie weksla i już to jest wystarczające do przyjęcia że jest poręczycielem wekslowym. W przypadku jeżeli w tekście weksla nie jest wskazane za kogo następuje poręczenie to domniemywa się że za wystawcę.

Mając zatem na uwadze treść art. 10, 30 i 31 prawa wekslowego i art. 6 kodeksu cywilnego przy zastosowaniu art. 496 k.p.c. utrzymał Sąd Okręgowy nakaz zapłaty w mocy. Orzeczenie o kosztach uzasadnił przepisem art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wnieśli pozwani zarzucając naruszenie art. 10, 30 i 31 Prawa wekslowego przez przyjęcie, że weksel został wypełniony zgodnie z deklaracją wekslową. Na uzasadnienie tego zarzutu pozwani podnieśli, że wezwanie do wykupu weksła pozwani otrzymali 5 października 2012r., a data płatności na wekslu oznaczona została na 15 października 2012r., czyli z przekroczeniem 14-dniowego terminu wynikającego z deklaracji. Nadto zarzucali, że w deklaracji jest zapis, iż weksel stanowi zabezpieczenie roszczeń powódki z tytułu realizacji przez nią składanych zamówień na towary handlowe, a tymczasem weksel został wypełniony na kwotę stanowiącą zobowiązanie dłużników wobec (...) S.A. Apelujący podnieśli także zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. przez uznanie, że materiał dowodowy jest spójny i niesprzeczny, a w konsekwencji potwierdza stanowisko powódki, co do zasadności dochodzonego roszczenia. Pozwani zarzucali również naruszenie art. 6 k.c. w związku z art. 232 k.p.c. przez bezpodstawne uznanie, że powódka wykazała zasadność dochodzonego roszczenia, mimo że przeprowadzone postępowanie nie dawało podstaw do uznania roszczenia za uzasadnione.

Domagali się pozwani zmiany zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Powódka w odpowiedzi na apelację domagała się jej oddalenia i obciążenia pozwanych kosztami postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zarzuty apelacji były bezzasadne.

Zasadniczym zarzutem apelacji jest błędne przyjęcie przez Sąd Okręgowy, że weksel in blanco wystawiony przez pozwanego i poręczony przez pozwaną został wypełniony niezgodnie z deklaracją wekslową. Argumenty przedstawione w apelacji na poparcie tego zarzutu pozwani przytoczyli już w zarzutach od nakazu zapłaty. Sąd Okręgowy w motywach swego orzeczenia szczegółowo odniósł się do tych argumentów i przedstawił w pełni poprawną analizę treści deklaracji wekslowej, z której wynikało, że powódka miała prawo opatrzyć weksel datą płatności według swego uznania i zawiadomić o tym pozwanego listem poleconym, wysłanym na 14 dni przed terminem płatności weksła. Ten warunek niewątpliwie został spełniony, skoro list polecony został wysłany przez powódkę 1 października 2012r., a data płatności weksła została określona na 15 października 2012r.

Deklaracja wekslowa jest porozumieniem co do sposobu wypełnienia weksła, wręczanego jako weksel niezupełny w chwili wystawienia (in blanco). Żaden przepis prawny nie określa warunków formalnych, jakie deklaracja wekslowa powinna spełniać, co więcej - do ważności zobowiązania wekslowego powstającego z chwilą prawidłowego wypełnienia weksła in blanco nie jest konieczne spisanie deklaracji wekslowej. Zupełnie bezpodstawnie zatem twierdzą apelujący, że deklaracja obciążona była „wadą prawną”, gdyż nie ujawniała adresu miejsca zamieszkania dłużnika.

Bezpodstawnie także kwestionują pozwani w apelacji fakt wypełnienia weksła na kwotę stanowiącą zobowiązanie dłużników wobec (...) S.A. W treści deklaracji wekslowej jednoznacznie zostało określone uprawnienie powódki do wypełnienia weksła na sumę odpowiadającą wysokości zobowiązania pozwanego wobec (...) S.A. wraz z należnymi odsetkami.

Najszerzej uzasadniany w apelacji zarzut oparcia wszelkich ustaleń Sądu na kopiach faktur VAT również był bezzasadny. Sąd Okręgowy w pisemnych motywach swego orzeczenia wskazał na ugruntowane w orzecznictwie stanowisko, zgodnie z którym w procesie wekslowym ciężar udowodnienia okoliczności, których istnienie podważałoby, ważność, istnienie, czy wysokość zobowiązania wekslowego, spoczywa na dłużniku wekslowym. Powódka nie miała obowiązku wykazywania, że prawidłowo wypełniła weksel, także w odniesieniu do sumy wekslowej. To pozwani, jeśli kwestionowali poprawność wypełnienia weksła winni udowodnić swoje twierdzenia. Pozwani nie zgłosili żadnych wniosków dowodowych, ich stanowisko procesowe ukierunkowane było na wytykanie powódce braków w wykazaniu dochodzonego roszczenia. Ponieważ – jak wskazano – na powódcę nie spoczywał obowiązek

wykazania swych roszczeń, skoro dochodziła ich z weksła, zarzuty pozwanych dotyczące niewykazania przez powódkę zasadności jej roszczenia były chybione i nie mogły doprowadzić do oddalenia powództwa.

Powołane i cytowane przez pozwanych orzeczenia Sądu Najwyższego, dotyczące mocy dowodowej faktur nie odnoszą się do okoliczności niniejszej sprawy, ponieważ nakaz zapłaty został wydany na podstawie weksła, a nie na podstawie faktur dołączonych do pozwu. Słusznie także podkreślił Sąd Okręgowy, że pozwani w zarzutach od nakazu zapłaty nie podnieśli żadnych zarzutów, co do wysokości zobowiązania pozwanego wobec powódki. Ograniczyli się jedynie do wskazania, że faktury bez dokumentów źródłowych nie powinny być środkiem dowodowym. Bezzasadność takiego zarzutu wynika z przedstawionej wcześniej argumentacji, dotyczącej ciężaru dowodzenia w procesie wekslowym.

Skoro więc apelacja w całości okazała się bezzasadna należało ją oddalić na mocy art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono po myśli art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 99 k.p.c. obciążając pozwanych przegrywających etap postępowania apelacyjnego kosztami wynagrodzenia pełnomocnika powódki poniesionymi w postępowaniu apelacyjnym.